

РАДОВА

№ 150.

Субота, 30 вересня 1917 року.

№ 150.

Звичайні умови передплати на 1917 рік.

на	на	на	на	на	на	на	на	на
міс.	міс.	7 міс.	6 міс.	5 міс.	4 міс.	3 міс.	2 міс.	1 міс.
-	-	-	-	-	-	10 р.	20 р.	35 р.

Передплата прийняється тільки з 1-го числа кожного місяця. — За зміну адреси грош. (крім Київі) докоштує прикладати стару адресу).
На підтвердження автором рукописів належить прикладати марку, також на збірку відповіді, якнайшвидше відповіді друкуватимуться в „діяльності“.

Адреса редакції й контори:
У КИЇВІ, ІНСТИТУТСЬКА, 22.
Телефон редакції 64—80. Почт. скринька № 373.
ГАЗЕТА ПІЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА.
Виходить щодня, окрім поведілів і днів після великих свят.

Умови друкування листівки?

На IV сторінці:
За 1 рядок в 1 шпальці . . . 40 коп.
за кожний ряд.
Особам, що шукають праці за оголошенням, необхідно вк. в 3 рядки в 1 шп. 1 руб. за 1 ряд.
Контракти відкриті від 10—6 год. дня.
Ціна окремого 15 к.
№ у Києві
В провінції і на конзолах 16 к.

Декларація Генерального Секретаріату України,

прочитана на засіданні Малої Ради 29 вересня.

Генеральний Секретаріат утворений волею демократії України, в ній черпаючи свою силу, на ній спіраючись в своїй діяльності, має провадитися принципами і директивами, що вироблені демократією України, представленою в Центральній Раді, і за всю діяльність відповідає перед цим своїм революційним демократичним Парламентом.

Разом з тим Генеральний Секретаріат, призначений і затверджений, як виконавчий орган влади на Україні Тимчасовим Правительством, тим самим стає в тісні державно-правові відносини до найвищих органів влади Всеросійської Республіки. В „Інструкції“ Генеральному Секретаріату ці відносини точно й визначено. Тому то Генеральний Секретаріат в першу чергу розробляє по всіх секретарських нормах, якими мають визначитися межі компетенції кожного Секретарства і всього Секретаріату в цілому.

Основою нового життя кожної нації визнає право на своє національно-державне самовизначення. Українська демократія голосом своїх вищих організацій і революційного Парламенту—Центральної Ради—визнає визначення майбутній національно-політичний стан свій, як рівноправного, державного тіла в Федеративній Республіці Росії. Стоячи твердо на визначеній позиції, що має на увазі єдність Російської Федеративної Республіки, Генеральний Секретаріат з своєї національно-політичної роботи проступає до тієї мети і організаційних, творчих засобів, які забезпечать українському народові право на своє національно-державне самовизначення. З огляду на це, маючи на увазі, що в Україні в даний час неможливо створити автономний стан України, Генеральний Секретаріат ставить своїм завданням, з свого боку, всіляк удекашувати й допомогти роботі цієї комісії. Проект статуту має бути внесений в Українські й Всеросійські Установчі Збори.

Першою умовою майбутнього державного ладу України має бути об'єднання всієї української землі і всього українського народу в один автономний одиниці. Для забезпечення спадкоємних прав всього народу, що прагне миру на основі самовизначення націй, Секретаріат уживає всіх заходів, щоб на мирній конференції, яка обговорюватиме наслідки війни, були серед делегатів і представники українського народу. Дбаючи про права українського народу, Генеральний Секретаріат одразу ж справедливо і уважно ставиться до національних прав і домагань всіх національностей, що заселяють територію України. Нічого насильства, нічого ламання права самовизначення націй на Україні допущено не буде. Для найсправедливішого виявлення волі демократії України повинні бути скликані Всеросійські Установчі Збори, і для того Генеральний Секретаріат негайно приступить до складання відповідного законопроекту.

Переходячи до ближчих завдань, Генеральний Секретаріат має на меті перш за все зміцнити і розвинути здобутки революції. Війна, економічне винищення держав несуть за собою темне, несвідоме невдоволення широких народних мас. На цьому ґрунті ростуть анархія і контр-революція. Генеральний Секретаріат через секретарство внутрішніх справ буде всіма силами, рішуче боротися за всіма проявами безладдя і контр-революційними замахами за допомогою демократичних органів в місцевому самоврядуванні.

На тому ж ґрунті війни і економічної руїни в краю поширюється епідемія грабінків, самосудів і анархічних виступів безвідповідальних

груп. Генеральне секретарство внутрішніх справ вважає за найкращий спосіб боротьби з цим лихом активну, організовану самодіяльність і самооборону людності. Для того секретарство виробляє законопроект про організацію Вільного Козацтва, які силою самого життя, здорового інстинкту широких демократичних мас стали виникати по всіх усядах України. Правильно організоване, організаційно зв'язане з вищим органом влади революційної демократії краю Генеральним Секретаріатом Вільне Козацтво, що буде в розпорядженні органів місцевого самоврядування має стати твердою опорою Секретарству Внутрішніх Справ в боротьбі з елементами безчестя і злодійства.

Передбачаючи великі труднощі, при переведенню демобілізації, Секретарство Внутрішніх Справ організує в своєму складі Демобілізаційний Відділ, входить в тісні організаційні відносини з відповідними організаціями та установами військовими та громадськими, щоб об'єднати всі засоби в один широкий план забезпечення місцевої людності під час демобілізації.

Довершенням Великої Російської Революції мають бути Установчі Збори Всеросійські. Секретарство внутрішніх справ буде всіма належними і віддавати йому апаратами допомагати і сприяти організації виборів. Найбільш певним засобом для того секретарство внутрішніх справ вважає засновання в його складі бюро по виборам, а також цілий ряд з'їздів, як з'їзд комісарів, представників Народних Управ (земств) і міських самоврядів та інших установ громадських, на чолі Генерального Секретаріату, який має в своїй організації своїх Ген. Секр. ставити сприяти в широкому розвитку діяльності місцевих самоуправ. та поширенню їх компетенції. Це має стати головною умовою встановлення ладу на Україні.

Утворена революцією Велика Російська Федерація має спиратися на трудящі народні маси, і пролетаріат. Інтереси трудящих мас повинні завжди стояти на чолі і перед ними мусять поступатися інші інтереси.

І тому перетворення централістичної Російської імперії в федеративну республіку або по собі ще не задовольнить всіх завдань, що повстали з розвитком революції. Політична революція має повести і до перетворення соціального устрою народів, що заселяють Росію.

З цього погляду на чільне місце на Україні, як і по других краях Російської держави, висувається земельне питання. Трудящим масам України належить право на землю, що вони її обробляють. Ця вимога має бути задоволена. Остаточне вирішення земельного справи належить Українському і Всеросійському Установчим Зборам. І Генеральний Секретаріат ставить собі завданням розробити для внесення на Всеросійські та Українські Установчі Збори план земельного реформу на Україні.

На ближшу чергу Генеральне Секретарство по земельних справах ставить собі упорядкування земельних відносин через місцеві земельні комітети з широкою компетенцією щодо розпорядження земельними фондами та з широкими засобами їх діяльності, організацію агрономічних сил на Україні та об'єднання всієї справи агрономічної допомоги. Буде поширено шкільну та позашкільну сільсько-господарську освіту, хліборобську кооперацію, особливо хліборобські артілі.

Поруч з підготуванням переходу землі до рук трудящого народу, Генеральне Секретарство земельних справ підготує перехід всіх лісів у національну власність. Для того Генеральне Секретарство має розробити план організації лісоводства

на основі національної культури і експлуатації лісу з розробкою його державно-господарським способом для збільшення ж запасу лісу має виробитися план меліорації і використання всіх злових земель на Україні. Охорона лісів та інших природних багатств України від грабінницької експлуатації та нищення звертає на себе увагу Секретарства.

Визначаючи, що в теперішній часі неможливо спасувати капіталістичну форму промисловості і торгу, Генеральний Секретаріат одразу ж вважає, що інтереси трудящих мас вимагають державного контролю і регуляції господарського життя, для чого в осередку економічного життя України в найближньому часі має стати Економічний Комітет, він має регулювати всю сферу постачання та пошуку харчів, сирих матеріалів та палива, і разом регулювати всю промисловість і торг. Для поліпшення економічного життя України в першу чергу мусять ужити засобів, щоб розвивати продуктивні сили краю, та підвищити продуктивність праці, що це забезпечить.

В справі фінансів України Генеральне Секретарство фінансів признає необхідним найперше виробити основи для розмежування в напрямі децентралізації опільних державних і спеціально-місцевих українських фінансів. Україна повинна мати свій спеціальний бюджет побудований державним. Необхідно державних доходів України мусять вилитися через підвищене оподаткування і митних вестей людності. Для цього потрібно ввести прогресивне оподаткування митних та податок на неробочий приріст їх зарплати.

Але не можна вважати нові державні заходи обов'язковими для всіх громадян, як і не можна вважати, що всі повинні платити податки, як і не можна вважати, що всі повинні платити мито. Треба зауважити, що всі прямі податки не платяться, тому потрібно, щоб українські адміністративні органи, яким поручено збирати ці доходи, виявили в цих напрямі належну діяльність. Приближення влади до людності України, завдяки авторитетній повинно в великій мірі допомогти цьому. В найближчому часі буде вироблено законопроект про те, що на чолі всіх кредитових установ України має стати Національний Український Банк, до якого мусять перейти всі справи київської контори Державного Банку та всіх його відділів на території України. Діяльність Національного Банку має бути полегшена з діяльністю другої центральної кредитової установи на Україні—Українського Народного Банку.

Надзвичайно важна справа регуляції економічного життя, організації праці та її законодавчої охорони. Для того найперше потрібно планомерно проводити програму робітничої політики, що тісно зв'язана обставинами нинішнього тяжкого часу і направлена до закріплення за робочим людом революційних здобутків та до утворення нових соціально-політичних установ, що дають робочому людові змогу шляхом законодавчим забезпечувати свою працю (Палати праці, промислові суди і т. ін.).

Допомагаючи в цім усім заходами міністерства праці, вираховуючи на піддержку робітничих організацій і багачини в згоді з ними заворуку повної користи, Секретарство праці з свого боку доложити усіх сил на те, щоб як найповніше упорядкувати робітничу справу на Україні. Особливу увагу воно звертає на робітничу справу в хліборобстві і сільсько-господарській промисловості.

Стоячи на принципі нової свободи коаляції, зовільненої робітничим класом, Секретарство праці при неминучих у сучасній промисловості політичних між працею і капіталом, буде обороняти інтереси господарського розвитку в цілому, намагаючись загарніти вплив приміщючих інституцій на економічну уст. наляти колек-

В сфері соціального забезпечення Секретарство праці надає першорядне значіння проведенню в життя нових поширених законів забезпечення.

Війна не повинна ні на хвилину одхилити від підготовки демобілізації промисловості. Заходи, до яких треба братися в боротьбі з безробіттям, для регуляції робітничого ринку і для заснування сіток бірж праці в краєвому біржово на чолі, складає теж одно з найближчих завдань Секретаріату.

На полі народньої освіти на протяженні цього академічного року має бути вироблений і по змозі здійснений проект нової по змісту і по формі школи на Україні, на підставі демократичних і національних, причому кожна народність в своїх культурних поривах матиме відповідне задоволення при передачі завідування освітньою справою національній меншості з боку Товаришів Генерального Секретаріату національних справ і при загальній контролі Генерального Секретаріату освіти.

Так само будуть зроблені заходи про те, щоб на протяженні року утворились відповідні курси для учителів і вчителів були підручниками, та шкільні посібники, як українські, так і інші а також мають розвинути кадри лекторів для українських університетів та інших вищих шкіл.

Буде змінено форму шкільної управи в напрямі демократизації. Буде одкрито в Києві Педагогічну Академію, Народні Університети, буде звернуто особливу увагу на позашкільну освіту за допомогою всіх просвітних товариств на Україні. Буде зроблено заходи, щоб вищий контроль над школами здійснювали не тільки органи місцевої влади, а й ті органи, що належать до Генерального Секретаріату. Інтереси національної умілості знайдуть собі повного заступника в Генеральному Секретаріаті і в тім цілі засновано в Секретарстві Освіти відділ мистецтва.

Генеральний Секретаріат, обстоюючи права українського народу через Секретарство національних справ обороняючи, забезпечуватиме національній меншості від юридичних і фактичних обмежень в громадських і політичних відносинах, сприятиме реорганізації на основі свободи і демократизму існуючих національних організацій і утворенню нових установ для задоволення потреб їх національного життя. Взагалі Секретарство національних справ слідкуватиме за національним життям народів України і сприятиме встановленню добрих між ними відносин. Разом з тим, Секретарство справ національних має бути заступником українських інтересів не тільки на Україні, але і за її межами. Щоб бути завжди в курсі національного життя і національних відносин, Секретарство закладає інформаційний відділ, що рівномірно подаватиме найширші відомості про національне життя на Україні.

Ось ті завдання, які ставить собі Генеральний Секретаріат в найближчу чергу і яких має додержувати в своїй діяльності. Слід при тім зауважити, що та діяльність його, особливо в перший час поставлена в добу важких обставин, з якими треба рахуватися. Перш за все доводиться організувати саму техніку, цілком нової адміністративної машини, заводити і установлювати нові, що не мають для себе традиції, відносини адміністративних осіб та інституцій. А що найважливіше—діяльність Генерального Секретаріату обмежена самою сферою його компетенції. Інструкція Генеральному Секретаріатові не затверджена його компетенції в справі продовольчої, дорожньої, поштово-телеграфній та військовій.

Генеральний Секретаріат вважає, що в цей грізний відповідальний час ніяка організація краю не може провадитися без повної цілковитої ком-

петенції його в сфері продовольчої справи, визнає необхідним негайно затвердження Секретарства продовольчих справ; вже виробляється для того і відповідний законопроект. Так само заінтересована Україна в справі транспорту та поліпшення дорожньої справи, особливо в зв'язку з майбутньою демобілізацією. Не втрачаючи в сфері загальної залізничорозної політики, Генеральний Секретаріат визнає за собою право контролю над виконанням планів і розпоряджень центрального прав. тельства в справі транспорту, право представлення міністерству доріг до призначення на посади чи зміщення з них відповідних урядових осіб, право проведення доріг шосейних та інших ґрунтових, порядкування шляхами водними, для того Генеральний Секретаріат визнає необхідним затвердження Секретарства доріг, так само як і Секретарства пошти і телеграфів з аналогічними до Секретарства доріг, обсягом компетенції.

В справі суду на Україні Генеральний Секретаріат визнає необхідним, щоб апарати суду було пристосовано до місцевого населення відповідно до нових національних форм життя на Україні, а для цього потрібно затвердження Секретарства судових справ в складі Генерального Секретаріату.

Організація українських військових частин іде безупинно. Будучи організаційно, потребою відродження української нації, вона, як показав факти, стає позитивним фактором як в справі оборони на фронті, так і в справі охорони революції в державі. Генеральний Секретаріат ставить на меті вдатися до всіх бліжніх планових заходів в формуванні українських військових частин і в тому напрямі, щоб забезпечити їх матеріально, організаційно, політично, військовими справами. Призначаючи, що команда владі мусять бути єдина, а так само мусять бути єдина система оборони, визнаючи цю компетенцію за Верховним Командуванням і Військовим Міністерством, Генеральний Секретаріат визнає разом з тим, що Секретарству військових справ мусять бути надано компетенцію і відповідні права в сфері організації і формування українських військових частин і особібно право представлення Військовій Верховній Владі на затвердження і усунення військ вих чинів в військових округах на території України і в усіх українських частинах війська *).

По силі § 1 „Інструкції“ Генеральному Секретаріатові в сфері компетенції Генерального Секретаріату входять лише п'ять губерній української землі. Цей механічний болючий поділ українського національного тіла теж складає чималу перешкоду для широкого та планомерного організаційної праці Генерального Секретаріату України і мусять бути найшвидше скасований, для чого є певні формальні основи в самій інструкції, згідно з якими буде зроблено всі певні заходи. З повною ясністю розуміючи всі ті труднощі та перешкоди і все ж оддаючи всю свою працю для творення перших основ державного життя України, Генеральний Секретаріат в цей історичний момент більш, ніж коли мусять черпати свою силу з самого джерела тої сили-воли народу. Як орган влади революційної демократії України, представленою в її революційному Парламенті Центральній Раді, Генеральний Секретаріат є дерейнятий глибоким переконанням, що його робота можлива лиш в повному єднанні з тими революційно-демократичними силами і що лиш в довір'ї, спочутті та співробітництві з ними полягає весь успіх його діяльності.

* Секретаріат виробить всі агадні проекти про затвердження Секретарів і проведе їх шляхом законодавчим.

«Пресвіта». В с. Лисках Придніпровського повіту на Полтавщині закладася «Пресвіта». Л. І. Савок, керуючий рослинними садками: ще таке «Пресвіта» й для чого вона потрібна, прочитав книжку Гната Холубенця «Хто ми й чого нам треба». Головою «Пресвіти» обрано Г. Березного, товаришем голови—Г. Гречанинську.

Гравують. Повідомляють із Васильківського повіту на Київщині, що там по селах що-дня кого-небудь убивають або пограбують. Населення вже й способом не дібере, як боротися з цим злом. Найбільше проявляється свою «діяльність» дезертери та злочинці, яких повипускали з тюрми.

Погроми. В Липківському й Лещинському повітах (на Поділлі) частини гвардійських корпусів, яких підбурюють селяне, беруть діяльну участь в погромах. Піхотні частини, яких посилають обороняти людей жемайтині; вони або напиваються спирту награбованого, або й сами беруть участь у погромах.

Розриви. На Поділлі—непокоїно. В Лещинському повіті в селі Маробинях горить куралля. Селяне разом з салдатами «блукать» із села в село й грабують. В Браїлівці пограбували садки і розбили склад спирту. Салдати рубають дерево в лісі та продають селянам.

В Могилівському, Лещинському й Ушицькому повітах салдати грабують економію, однімають хліб, борощно, фураж для товару й коней. В Ізяславському повіті салдати агітують між селянами, закликаючи їх до погрому.

ТЕЛЕГРАМИ.

Повідомлення Ставки.

(Офіційно, 29).

ПІВНІЧНИЙ ФРОНТ. На римському напрямі 27 вересня, як зазначено в попередньому повідомленні, коло 19 год. дня, супротивник після дуної підготовки повів наступ на частин в районі Спитали-Тимерман, на південь від Ізяславського шосе і трохи потіснив роти одного з полків. Коло 21 години наші частини перейшли в контр-атаку і після бою відбили окопи, які був захоплені супротивником. Коло 24 год. дня ставлення було відновлено. Коло півдня 25 вересня, в районі Оксуб, на візничій від шосе, дужим артилерійським вогнем супротивник принищив наші передові частини. На решті фронту територія.

ЗАХІДНИЙ І ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ ФРОНТИ. Перестрілка.

РУМІНСЬКИЙ ФРОНТ. 26 вересня, коло 5 год., після дуної артилерійської підготовки супротивник атакував наші позиції в районі на південь від Крендені, на бузвеському напрямі, і захопив частину окопів, але контр-атакою становили вдалося відновити. На проміжжі 26 вересня супротивник де-нілька разів обстрілював з тяжких гармат місто Галац.

КАВКАЗЬКИЙ ФРОНТ. На Комахському напрямі дії партії турків, силою до 195 вояків можна, атакували нашу сторожову варту і декілька разів підпали її, але наші резерви, які підоспіли на цей випадок, одкинули їх. На ревандуському напрямі ми атакували гору Стах-Кун, в 75 верст. на північ від міста Урмії, і збили турків, захопивши її. В районі Осно турки, кількість до піврози перейшли в наступ на наші передові частини, але ми зупинили їх вогнем, через що вони ухилившись від атаки, почали відступати.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛІТУНИВ. 26 вересня літун прапорщик Янченко збив літан супротивника, який увів в ворожого розташованню в районі містечка Зорж, в 15 верст. на південь від Гусятини. 27 вересня в цьому ж районі наш аеростат атакувано двома літаними супротивника. Аеростат почав знижуватись. Дозорець прапорщик Мельник вилетів з носина з висоти 100 метрів, але парашут не розкрився. Прапорщик Мельник розбився на смерть. Аеростат не поціновано.

Сенат і Генеральний Секретаріат.

ПЕТРОГРАД, 29. В сенатських колах з нетерпінням ждуть призначення на той тиждень загального засідання сенату, на якому буде обговорюватись питання про опублікування статуту Генерального Секретаріату. Члени сенаторів, як сповіщають столичні буржуазні газети, висловлюються проти тако-го опублікування, гадаючи, що цей статут порушує права установчого зібрання.

Новий випуск назначейських зобов'язаннів.

ПЕТРОГРАД, 28. Міністри фінансів дозволено зробити нові випуски короткострокових зобов'язаннів на

значенства на суму до 4.000.000.000 рублів з тим, щоб загальна сума зобов'язаннів, які є в обороті, не була в кожній даний час не більше 25.000.000.000 руб.

Недуга Керенського.

СТАВКА, 29. Захворів Керенський, який тепер перебуває в Ставці. Вчора Керенський ліг в ліжку. Як в нього недуга, невідомо, але гарячка збільшується.

Керенський приймає тільки строчкі доклади.

Нові посади.

ПЕТРОГРАД, 28. Тимчасовий уряд постановив заснувати дві нових посади товариша міністра торгу. (П.А.)

Передпарламент.

ПЕТРОГРАД, 28. Сьогодні під проводом проф. Лазаревського відбулось друге засідання членів юридичної наради для обговорення проекту статуту про передпарламент. Якщо представник демократії був Черетелі. Обговорювалось справа про права і обов'язки передпарламента і про його відношення до уряду. (П.А.)

Козани і Коновалов.

ПЕТРОГРАД, 28. Депутати від першої сесії третього уральського козацького полку прибули у Зимовий палац і заявили заступникові голови міністрів Коновалову, що хотіли, свідома що до тяжкого фінансового становища отчизни, влаштувати кінце козацьке свято; зібрану суму в 1.600 руб. депутати віддала Коновалову з листом на імя Керенського, якому козаки між иншим пишуть: «Чим багаті, тим і раді, наш дорогий, проводарю революції». (П.А.)

Пільги залізничникам.

МОСКВА, 28. Залізничний к-т одержав від міністра доріг інструкцію справово харчових пільг залізничникам.

З'їзд білорусів.

МОСКВА, 28. З'їзд білорусів на останній засіданні ухвалив резолюцію, в якій вказується, що Білорусії необхідне широке самоуправовання. Існування Білорусії можливе лише в межах російської республіки. Ні одна частина Білорусії після замирення не може відійти до Польщі або Литви, а тим паче до ворожих Росії держав. (П.А.)

Собор про церковно-парафіяльні школи.

МОСКВА, 28. Церковний собор постановив докласти уряд складати закон від 20 червня про опублікування шкільних книг віддати в відомстві народної освіти, а також прокласти уряд змінити закон про шкільні і правові акти церковних шкіл і учнів в них з міністерствами і земськими. (П.А.)

Рада військових організацій.

ПЕТРОГРАД, 28. При військовій раді утворено раду військових організацій. У склад її тимчасово увійшли 3 представники солдатської секції ц. в. к. р. р. та с. д., 6 представників фронтів, 3 представники тиллових округ і два представники козацтва. (П.А.)

Кандидати большевиків.

ПЕТРОГРАД, 28. В Рабочем Пути оповіщено список кандидатів до Установчого Зборів, яких пропонує ц. в. к. с. д. большевиків.

Першими у списку стоять Ленін і Зінов'єв.

Бран паперу.

ПЕТРОГРАД, 28. З огляду на обмежену кількість паперу і велику кількість кандидатських списків, всеросійська виборча комісія рекомендує окремим комісіям по можливості зменшити розмір виборчої записки. Можна, напр., містити переклад якою мовою на обороті. (П.А.)

Пункти Пуришневича.

Д. АРМІЯ, 28. З огляду на протурядову пропаганду в санітарних отрядах і харчових пунктах Пуришневича розпочато їх розформування. (П.А.)

Паперовий конфлікт.

ПЕТРОГРАД, 28. В міністерстві праці відбулась нарада в справі конфлікту на паперових фабриках Петрограду. Міністер праці висловив надію, що йому пощастить ліквідувати страйк, щоб забезпечити своєчасне надходження Установчих Зборів. Представники фабрикантів згодні передати справу на розгляд міжвідомственої наради.

Представники робітників заявили, що вони страйкуватимуть до остаточного розгляду справи в нараді. Міністерство організує нараду. (П.А.)

З Фінляндії.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 28. Остаточні результати сеймових виборів такі: с. д.—91 мандатів, об'єднаний блок фіських буржуазних партій—61, аграрії—26 шведів—21. (П.А.)

У німецькому рейхстагові.

СТОКГОЛЬМ, 27. Промова морського міністра фон Капеле про прокламанду в флоті викликала довгі дебати. Представник центру Тримборг домагається, щоб збрести саїдство проти членів рейхстага, котрі належать до прокламанди. Консерватор Керт каже, що реасїд неможливо потрібен, бо імакше виглядати це у рейхстагові з зрадники як хотять видати флот веретеві. С. д. Еб рт гадає що докази морського міністра недостаточні. Канцлер Міхаїлс каже що Дітман заперечує, що обвинувачені матроси засуджені на 20 років в'язниці, або на смерть. Канцлер сказав далі, що вина матросів стверджена і перечити її неможливо. У матросів найдено документи, в яких вони обов'язуються визнавати принципи несаїдності соціалістів. Замість дебатів над резолюцією, краще булоб підкреслити, що німецький наїд, як один чоловік, перенесе всі нещастья доки не доб'ється гварантії права для центральних держав на життя й прогрес, доки ворог має наміри відібрати німецькі землі і хоче кинуть неогоду між кайзером та німецьким народом. «Ми чекаємо і можемо чекати, бо час робить за нас». (П.А.)

Бердянське повітове училиство.

Вдуже з'їхавсь училиство повіту в серпні. Привезли, здавалось, учителя свої певні питання на суд товаришів, щоб відігнати хвору душу, поділитись думками, полекшати своє бідлашне становище, разом утворити краще життя. Зібрались народні учителя знити нашідаки старі і инспекторської влади, вимести й по вітру розвіять розпоршені трухляві підвалина старої школи і вселати твердий ґрунт для збудовання нової, вільної справжньо-народної школи. Гадалось, що вільне училиство великого повіту привезло на з'їзд вироблений план нової школи, некаже свої певні знання й переконання, свідомо сякне з себе формалізм старої уряду, заведе кращі шкільні порядки. Так думавось, так хотілось вірять. Але це були тільки мрії, тяжкі, болючі мрії. Учителі приїхали на з'їзд, а їх було до 400, з порожніми руками. Ні оди го доклада з уста, ні жадної душової зсерцеві не мали. Кожний мігавало сидіти, як промовний гоїт, країсильно мовчати і чекати, що скажуть його обраїні, члени шкільної ради, які почнуть веки вазить гнилі підлірки старої школи та візнутись за будівлю нової. З першого засідання видно було, що всі задія тільки на ініціаторів з'їзду: що вони зроблять, то те й буде. Во більшість прагнучих просвітителів сема не мають ні охоти, ні звання до праці. І дійсно, прийшлося членам ради і доклади робити, і з'ясовувати їх і заперяти членів з'їзду, щоб вони ці проекти провадили в життя, бо так скрізь робитись. Училиство мовчки згожувалось. Хіба тільки янколи несміливо встав з стільця кругленький педагог, скорпіе походив на сільського драмари, і промовляв: «щож, товариші, коли це „обязательно“, треба приймати». І товариші одностайно підіймали руки. Сумно і боліче було дивитись. Покірливо і безслово було училиство перед начальством в останні роки, лишилось таким і зараз. Забив, заякав старий уряд учителів, знитих з корінням непокорливих, вигнав справжніх проводирів села. Немає колишніх сміливих борців-учителів за волю та народ. Лишилися ветерани та байдужі до всього, крім моди, молоді учительські (більш 90%). Наш з'їзд узяв збір ния „гнсейних баршнів“, поміж якими подекуди малювали, як острівці серед безкрайого моря, засмалювані піджаки та сиві борода. Це все вихованки Касовських і К^о гімназій, що не дали людям нічого крім свідомства, а здорові, молоді душі покатилися, навчили соромитись свого батька, нехили та рідної мови (половина з учительок селянські дочки). Гімназії виховали з селянських дітей панянок, не здатних до праці в селі, вилки ім в душі брідкість, ненависть до мужика. Учителів жила та й зараз живуть окремим життям, своїм власним, якому їх навчили в школі, стоять далеко від селянина, не хотять знати його, вороже ставляться, не рахують ся з ним. Ім байдуже до темряви селянської. Вони не покладають про те, щоб самі чому-небудь доброму навчались, а потім вивчати селянина та його дитину. Ні. Школи на думку учительські існують для них.

От ті сумні нашідаки, що лишив після себе звалений старий уряд. З'їзд лєкраве показав, з яким скарбом прийшли просвітители народу будувати нову школу. Учителів терпляче слухали, що їм читали та казали члени шкільної ради. Майже без всякого сумління приймали резолюції, що пропонував президиум, приєднувались до земельних службачих, згожувались робити внески, одностайно підіймали руки й затверджували один за другим пункти статуту учительського союзу. Правда, частенько сусідки запитуючи пєзирали одна на другу і нерішуче протягували руки, але такі короткі менти скорозвивались одним членом ради, що добує нав поіологую товаришів, і дотепно з'ясовував незрозумілі пункти.

Так тихо та покірно провадилось засідання два дні. Думалось, що ладінькенько так провадиметься й до кінця. Але скоро картина засідання стала іншою. Підійшли до питання про навчання в школі закону Вожого за про національну школу. Перш усього докладчик сказав, що в статуті всеросійського учительського союзу закон Божий являється необов'язковим предметом навчання, через те й собі необхідно прийняти пункт пункту, бо інакше не можна прилучитись до союзу. З'їзд згодився. Навіть одна учителька крикнула: „дой дой попов“. Але по оголошенні резолюції де-які з учителів не пожукувались з прийнятою постановою. Почались одразу крикливі суперечки. Вышався єврейський раввін. Обернувся з палкою промовою і пропонував власну резолюцію. Нічо го не помогло. Більшість голосів подали за першу постанову.

В цей мент прийшов соборний пан-отець. Підняв тривогу. „Во оїпа гласом велім“ до неба і нехристів учителів. Але не „вняли гласу пастиря заблудшія овди“, не повірили ласкавому слову отця. Твердо стали на своїй постанові, навіть супротивники її, і пан-отець прийшлось „ізидти ні с чем“, посилаючи на головні нечестивих прокляття.

Скінчилися перші два дні з'їзду, мимув і покірний та байдужий настрій. Настав третій день, день бурі і гніву. Смирні, слухняні віпці голосно заревіли. Почалась біганина, шептання, скрізь по театру стояли гуртки. Учителі хвилювались, про щось зговорювались. Піднявся якийсь надзвичайно-воїнничий мастрій Дивлячись з боку, здавалось, що учительські популе зягавось занадто „ворога і готувались до боротьби, на смертельний бій“.

От різко о 10 год. дня різку голову з'їзду закликає зайняти місто і ставити на обговорювання „ієрєсметр вопроса о націоналізації школи“.

Не хотілось вірять власним очам: З. писавось більш як 20 промовців. І після запитання одного з присутніх просвітанів: що приймають шкільну раду переглянуть це питання, яке було вирішено на попередньому з'їзді і винісе постанову.—і невдало відповіди докладчика (не було вворуму—50 чоловік, а по заяві учителів—150), розпочалась налік промови. Тихі та смирні люди переборили звирями. Промовці кляли увесь світ, особливо ініціаторів національної школи, казали, що тут не Україна, і Таврія по заяві Уряду ніколи не буде належать до автономної України, покладаючись на газетні звістки (це виглядка члена шкільної ради д. Шестопадова. Прийшлося землячкові ростлумачити газетну звістку). Галас і крик лунав по театру. Люде сперечались, виназували свої безгрунтовні мотиви. Прийшов й старий знайомий, колишній инспектор початкових шкіл д. Халіпа, який завше хилився туди, куди вітер віяв. Прилучився і цей недавній принциповий прихильник національної школи до противників її.

Сказав промову про неможливість проведення в життя націоналізації, хоч раніш він був протилежного погляду, а зараз йому хотілось бути обраним повітовим комісаром. Ще довго балакали і кричали. Аж покрипи біди учителя, так сильно не хотілось української школи. Тільки чого вони не хотіли її, то й сами добре не розуміли. Так собі. Во не було ні жадного певного мотива. Більшість поклядалось на різноманітність населення, на незгоду селян. Стареньким дідусям не хочеться „перучуватись“, як вони кажуть. А одим учителів після з'їзду любісенько признавався: він ні як не може собі уявити, щоб він, учитель, та балакав тією самою мовою, як і мужик.

Але даремні були хвилювання, балакати та суперечки зайві. Зовсім марно потрачено 5—6 год. Коли всі набалакалились до-схочу, виступили двоє просвітанів. На всі безчисленні, безмотивні, неясні промови дали відповіді, висловивши принциповий погляд на національну школу, з яким училиству

сором було не згодиться. Де який упертим сильно не хотілось приймати резолюцію просвітанів, але мужик, бо сором було показати свою неосвіченість.

І коли просвітане Бердянська пропонували свою резолюцію—з осені цього року навчання в початкових школах повинно вестись на рідній мові—її почали шматувати, доваляти, відкидати. Парестій зупинилися на такій редакції: навчання в початкових школах на рідній мові з забезпеченням прав меншостей повинно початись з осені цього року в перших класах там, де багатимуть селяне і зможе провадити учитель; з третього року вводиться російська мова, як обов'язковий предмет навчання.

Просвітане голосували за резолюцію, бо все рівно по всіх школах вестись навчання по-українськи з осені неможливо за браком підготовлених учителів. А вчительство раділо. Воно гадало, що перехитрило просвітанів. Йому здавалось, що по цій резолюції навчання по-українськи повинно провадитись два роки, після же по-російськи, а як в школі буде хоч оди болгарин або циган поміж українцями, то вона мусть бути російською.

Отож дома як ростлумачили (резолюція була написана по-російськи) учителям зміст резолюції, то вони всі за волосся влялись. Вігають, хвилюються. На другий день з'їзду прийшли раніше до театру, підняли галас: „що ми наробили? ми не розібрали резолюції“. Учитель висної початкової школи д. Шарков давав агітувати, щоб прийняти резолюцію відкинути і написати нову. Від імені з'їзду він обер увся до президиуму з заявою, що вони бажають винести іншу постанову і рішуче настоюють. Але їм пояснили, що постанови ламати вони не в праві.

Не поцістило несвідомим протівникам укрїнської школи й з хитрощами. Прийшлося їм і тут переконатись у своїй духовній убогості. Меже цей з'їзд зяв полуду з їх очей. Нехай же йде училиство з одвертими очима до світла, до науки, нехай не спить в темряві, не гаїть дорожого часу та береться до праці, щоб не влізати очима й на дальше.

В. Сильченко.

Всякі звістки.

— На базичівщині Пущина. До Цесарського губернського землемірного комітету надійшло повідомлення з сільського земельного комітету про місцеві селяне рубають ліс в маєтку Михайлівському-Протопопова.

В садбі Тросторської родився А. П. Пущкін. Досі її пильно доглядали.

Одержавши повідомлення про початок грабування в садбі, губернський земельний комітет надіслав строно повідомлення до повітового опочетського комісара, просячи вжити всіх заходів для охорони історичного маєтку.

— Грабування маєтків в Козловському повіті. До міста Козлова надходить з новітньою відомості про пожежі й грабунки в різних маєтках. При селі Старо-Горітові поруйновано тартака Гусанова. Ремінні й інші часини з машин познімали. Машини зараз доведено до такого стану, що вони нікуди не годяться. Худобу, жито, овес й інвентарь розікрали.

При селі Атарці розграбували маєтки Дмитрієва й Лавіна.

З маєтку Савіна накрали насіння на 2.000 карб.

При селі Розіпці поруйнували маєтки Рожманова й Мягкова. Швенці, жито, овес, коні, сільсько-господарський інвентарь та меблі розікрадені. Солоту та сіно поклали.

Не що давно, вночі м. Козлов знову освітвся яскравим загравом пожежі од горіщих маєтків.

Пожежі й погроми в повіті ще й досі не спінчилися і виникають в нових районах. Швидко весь повіт буде в огні.

Питання про українські школи в Київській Мійській Думі.

II. Велика школа, що Київська Мійська Дума одінула відкрити українських шкіл на Приорці та Курнінці, бо це найчистіші українські околиці міста Києва; населення тут, особливо на Приорці в більшій частині—чисте українське. Київська ж Дума продовжуватиме старі русифікаторські традиції: що до цих широко-українських околиць! Під час першої Російської революції на Курнінці в великим успіхом працювала Київська Пресвіта. Там було відчитано сільським народним читань, улаштувано багато вчителів.

Що час російської рязані, яка у нас панувала в останні п'ятиліття...

Але придивіться, хто у нас в Києві був учителем? Кому довірялися ніжні дитячі голови?

Більшість учителів попадали до Києва не тому, що у них лежало серце до педагогічної діяльності...

І справді, як була колись русифікація, всі добре розуміли, що це воно таке! Хоч це було силоміць...

От вибухла революція і український народ забавив підвищення культури своєю рідною українською мовою.

Всі здивувалися! Як це воно так? Не хотять панської культури, культури вищого порядку?

А докладив цьому — хоч обдавляти, Гласні й Щеглові заперяла як яку українську дитину не захищати...

Коли я, докладив, йому старався дати споможіння зрозуміти безглуздовість цього "что" поясненням...

Всяка буває логіка. У деяких людей логіка лежить в абсурдах.

Тим більше зрозуміло — що гл. Щеглов на другий день, можливо з звичайності за-для правди...

Не можна підробляти промова так, щоб індивідуальність і тема доклада мерверталася в щось зовсім чуже...

Обидві найбільші російські газети, "Кієвлянин" та "Кієвська Мисль" напередки стараються перекручувати мої промови в такий мір...

Не можна підробляти промова так, щоб індивідуальність і тема доклада мерверталася в щось зовсім чуже...

Останню промову, з приводу шкільного питання, я, мавчаний гірким опитом, промовляв по російськи...

Всі це дуже-дуже прикро. Але — газети часто брешуть! Як вже обиватель! Але яке має право Доротов...

Питання про Ельзас-Лотариню й Бельгію. Як повідомляє "Berliner Tageblatt", імперський канцлер на конференційній нараді з лідерами...

"Frankfurter Zeitung" в симптоматичній статті вводить, що хоч Німеччина, згідно резолюції...

Французькі соціалісти. Одною з найбільш "статичних" партій під час війни вважалася французька соціалістична партія...

Революція в Росії значно змінила грунт під ногами французької опозиції, і тепер ми вже маємо наслідки того: на з'їзді соціалістичної федерації...

Цікавим посвідченням зміни політики французьких соціалістів може, між іншим, бути й постановка паризької організації про виключення з партії уланського соціал-патріота Густава Ерве.

Театр і музика.

Комітет українського національного театру при Генеральному Секретаріаті Центральної Ради сповіщає своїх членів, що на черговому засіданні комітету, 1-го жовтня...

Дописи.

З ФРОНТУ. Українське Військове Товариство 5 пішого запасного полку. Коли досить набалакались і навіть трішки потимчили од балачок за цілий місяць волі...

взвітки туди звідділь. Казано, що ні. Вони сердилися і задрили офіцером, що їм можна було переводитись в батальйон спасення Ук аїни...

Редактор Андрій Ніковський. Видав Товариство підмоги літературі, науці і мистецтву.

Оповідки.

Шукаю повні пансіон. в інтел. укр. сем'ї учня IV кл. 2 Укр. Гімн. Звертає. листовно Жиланська 96 п. 2 Тобілевичу. 3-0228-3 70.

Від контори "Нової Ради".

Контора "Нової Ради" прохає всіх тих п. п. передплатників, котрі до цього часу не внесли всіх грошей, якомога швидше дослати гроші...

Олеос. ул. № 12. 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР.

Український театр під орудою М. Садовського. Сьогодні, у 3-й раз весела ком. на 5 30-го вересня: п'єса ШАЛАПУТ, дія Глинського.

Молодий Український Театр.

ФУНДУКЛІВСЬКА № 5. Театр буш. Бергоньє. В неділю, 1-го жовтня: Чорна Пантера і Білий Медвідь, 12 г. 30 хв. дня.

ДЕНЬ ВИБОРЧОГО ФОНДУ.

Наближається час виборів до Всеросійських Установчих Зборів. Треба мобілізувати всі сили і в першу чергу — треба мати гроші.

КОНОТОРА "НОВОЇ РАДИ"

звертає увагу шанов. громадян (на провінції), що оголошення (оповістки, реклами, повідомлення і т. п.) в кредит не друкуватимуться, а треба платити вперед.

Шукає інтелігентні естаби офіцер, агитом на військ. Ред. "Нов. Рада" прод'яв. квіт ч. 2227. 3-0227-3

Липовецька Повітова Земська Управа запрошує осіб бажаних балотуватись в Мирові Судді липовецького повіту...

Київська Мійська Управа подає до відома громадян м. Києва, що нею підвищені продажні ціни на адресні листки з 3 на 5 коп. за листок і на відкриті листки з 10 на 20 коп. за лист.

Потрібні агенти

(на провінції) для збирання реклам. Звертатись: КМІВ, Інститутська 22, контора "Нової Ради".

Прошу здати кімнату в центрі або близько від центра. Педаг. муз. Секрет. Народн. Освіти Крижановський 3-0231-1

Вийшли з друку такі брошури Видавничого Т-ва "ВОЛЯ": Земельне питання Ю. Щирині, ціна — 40 коп.

Що таке державча власть Г. Шіанова, ціна — 40 коп. При замовленні злиш 100 прим. 25 проц. знижки. Замовляти у Видавничого Т-ва "Воля", Вішниця, Миколаївський пр., 7-309-1

Від контори "Нової Ради".

Контора "Нової Ради" прохає всіх тих п. п. передплатників, котрі до цього часу не внесли всіх грошей, якомога швидше дослати гроші...

Крім цього прохасмо не доручати ніяких приватних справ, як от: передавати гроші приватним особам, купувати всякі речі, книжки, преискуранти...

Олеос. ул. № 12. 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР. Сьогодні, у 3-й раз весела ком. на 5 30-го вересня: п'єса ШАЛАПУТ, дія Глинського.

Молодий Український Театр.

ФУНДУКЛІВСЬКА № 5. Театр буш. Бергоньє. В неділю, 1-го жовтня: Чорна Пантера і Білий Медвідь, 12 г. 30 хв. дня.

ДЕНЬ ВИБОРЧОГО ФОНДУ.

Наближається час виборів до Всеросійських Установчих Зборів. Треба мобілізувати всі сили і в першу чергу — треба мати гроші.

КОНОТОРА "НОВОЇ РАДИ"

звертає увагу шанов. громадян (на провінції), що оголошення (оповістки, реклами, повідомлення і т. п.) в кредит не друкуватимуться, а треба платити вперед.

Потрібні агенти

(на провінції) для збирання реклам. Звертатись: КМІВ, Інститутська 22, контора "Нової Ради".

Прошу здати кімнату в центрі або близько від центра. Педаг. муз. Секрет. Народн. Освіти Крижановський 3-0231-1

Вийшли з друку такі брошури Видавничого Т-ва "ВОЛЯ": Земельне питання Ю. Щирині, ціна — 40 коп.

Що таке державча власть Г. Шіанова, ціна — 40 коп. При замовленні злиш 100 прим. 25 проц. знижки. Замовляти у Видавничого Т-ва "Воля", Вішниця, Миколаївський пр., 7-309-1

Від контори "Нової Ради".

Контора "Нової Ради" прохає всіх тих п. п. передплатників, котрі до цього часу не внесли всіх грошей, якомога швидше дослати гроші...

Шукає інтелігентні естаби офіцер, агитом на військ. Ред. "Нов. Рада" прод'яв. квіт ч. 2227. 3-0227-3

Липовецька Повітова Земська Управа запрошує осіб бажаних балотуватись в Мирові Судді липовецького повіту...

Київська Мійська Управа подає до відома громадян м. Києва, що нею підвищені продажні ціни на адресні листки з 3 на 5 коп. за листок і на відкриті листки з 10 на 20 коп. за лист.

Потрібні агенти

(на провінції) для збирання реклам. Звертатись: КМІВ, Інститутська 22, контора "Нової Ради".

Прошу здати кімнату в центрі або близько від центра. Педаг. муз. Секрет. Народн. Освіти Крижановський 3-0231-1

Вийшли з друку такі брошури Видавничого Т-ва "ВОЛЯ": Земельне питання Ю. Щирині, ціна — 40 коп.

Що таке державча власть Г. Шіанова, ціна — 40 коп. При замовленні злиш 100 прим. 25 проц. знижки. Замовляти у Видавничого Т-ва "Воля", Вішниця, Миколаївський пр., 7-309-1

Від контори "Нової Ради".

Контора "Нової Ради" прохає всіх тих п. п. передплатників, котрі до цього часу не внесли всіх грошей, якомога швидше дослати гроші...

Крім цього прохасмо не доручати ніяких приватних справ, як от: передавати гроші приватним особам, купувати всякі речі, книжки, преискуранти...

Олеос. ул. № 12. 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР. Сьогодні, у 3-й раз весела ком. на 5 30-го вересня: п'єса ШАЛАПУТ, дія Глинського.

Молодий Український Театр.

ФУНДУКЛІВСЬКА № 5. Театр буш. Бергоньє. В неділю, 1-го жовтня: Чорна Пантера і Білий Медвідь, 12 г. 30 хв. дня.

ДЕНЬ ВИБОРЧОГО ФОНДУ.

Наближається час виборів до Всеросійських Установчих Зборів. Треба мобілізувати всі сили і в першу чергу — треба мати гроші.

КОНОТОРА "НОВОЇ РАДИ"

звертає увагу шанов. громадян (на провінції), що оголошення (оповістки, реклами, повідомлення і т. п.) в кредит не друкуватимуться, а треба платити вперед.

Потрібні агенти

(на провінції) для збирання реклам. Звертатись: КМІВ, Інститутська 22, контора "Нової Ради".

Прошу здати кімнату в центрі або близько від центра. Педаг. муз. Секрет. Народн. Освіти Крижановський 3-0231-1

Вийшли з друку такі брошури Видавничого Т-ва "ВОЛЯ": Земельне питання Ю. Щирині, ціна — 40 коп.

Що таке державча власть Г. Шіанова, ціна — 40 коп. При замовленні злиш 100 прим. 25 проц. знижки. Замовляти у Видавничого Т-ва "Воля", Вішниця, Миколаївський пр., 7-309-1

Від контори "Нової Ради".

Контора "Нової Ради" прохає всіх тих п. п. передплатників, котрі до цього часу не внесли всіх грошей, якомога швидше дослати гроші...